

BØRNERÅDETS KOMMENTARER TIL SOCIALMINISTERENS UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM SOCIAL SERVICE (PÆDAGOGISKE LÆREPLANER I DAGTILBUD TIL BØRN)

D. 11. 11. 2003.

Indledningsvis vil Børnerådet tilkendegive at vi bifalder ønsket om at dagtilbuddenes kvalitet fremover skal have mere opmærksomhed. Børnerådet har længe efterlyst et egentligt børneperspektiv i beskrivelsen af hensigten med tilrettelæggelsen af dagtilbud, og et større fokus på dagligdagen og på indholdet og hensigten med det pædagogiske arbejde. Vi skal dog samtidig anbefale at indsatsen beskrives ved et andet begreb end læreplaner, som i for høj grad signalerer at indsatsen har et undervisningsmæssigt sigte.

Børnerådet ønsker at tilkendegive at indsatsen til styrkelse af faglighed og pædagogiske læreplaner ikke skal organiseres som egentlige undervisningsmæssige aktiviteter efter forbillede fra børnehaveklassen, og vi ønsker at dette præciseres i lovforslagets bemærkninger. Begrebet læreplaner kan, såfremt hensigten ikke præciseres, signalere at gennemførelsen kræver mere struktur og planlægning, end vi opererer med i dag i vores dagtilbud. Børnerådet ønsker at præcisere at vi ikke ønsker at pædagogiske læreplaner skal udspringe af et egentligt curriculum. Dvs. de overordnede mål, må formuleres så rummelige at de enkelte kommuner og de enkelte dagtilbud kan fastsætte egne mål med afsæt i lokale og sociale vilkår og de enkelte børns individualitet. Det skal fortsat være det enkelte barns trivsel og udvikling som er styrende for den overordnede pædagogiske indsats og planlægning.

Børnerådet skal endvidere foreslå at der udarbejdes en konkret profil over hvilke børn som i dag bruger dagtilbuddene, og ikke mindst hvilke der ikke gør det. I en undersøgelse fra 1995, udarbejdet af det såkaldte "Ventelisteudvalg" fremgik det at børn fra de laveste socialklasser, beskrevet ved forældrenes husstandsindkomst, havde den ringeste repræsentation, herunder at børn med en mellemøstlig baggrund var meget ringe repræsenteret. Vi ved at forholdene har ændret sig, men anbefaler at undersøgelsen opdateres, ikke mindst i lyset af "frit valg" som kan have bidraget til at trække netop de børn væk fra offentlig pasning, som er mål for indsatsen, jf. erfaringerne fra kontanthjælpsordningen i Norge. Vi fremhæver dette fordi motivet til at indføre læreplanerne angiveligt skulle være at bryde med negativ social

arv.

Med lovforslaget sættes der punktum for en tilstand hvor der kunne være tvivl om hvorvidt dagtilbud først og fremmest er til for forældrene, dvs. en art pasningsordning, eller udgør et pædagogisk tilbud til børnene. Børnerådet anbefaler at dette følges op med en passus i Lov om Social Service, som gør dagtilbud til en ret til alle børn.

Til lovforslaget og dets bemærkninger har Børnerådet følgende kommentarer:

- Børnerådet anbefaler at lovforslaget gås igennem med en tættekam for at sikre en stringent faglig anvendelse af begreber til beskrivelse af den tilstand som ønskes. Det forekommer at begreberne kompetencer, færdigheder og evner bruges lidt i flæng, ligesom læringsbegrebet ikke synes tilstrækkelig præcist beskrevet.
- Børnerådet anbefaler at børns leg, og dennes betydning for børns livskvalitet og udvikling nævnes og dens betydning fremhæves. Vi henviser til at det vil forekomme paradoksalt at en sådan beskrivelse vil optræde i børnehaveklassens indholdsbeskrivelse, men ikke i en tilsvarende for dagtilbud, hvor legen trods alt er mere forankret og alt andet lige, vil fylde mere end i skolen.
- Børnerådet er enig i at konkrete planer skal fastsættes under hensyntagen til børnenes alder. Vi ønsker dog samtidig at præcisere at mange institutioner arbejder med aldersblandede børnegrupper, og i dag fastsætter pædagogiske mål og aktiviteter med udgangspunkt heri. Der er intet belæg for at den daglige pædagogiske praksis ikke kan tilrettelægges på en sådan måde at både små og store børn har et udbytte, også i en læringsmæssig forstand, hvorfor bemærkningerne til lovforslaget må præcisere at lovforslaget ikke lægger op til en bestemt struktur i dagtilbuddene.
- For så vidt angår de konkrete temaer, der som minimum skal arbejdes med, finder Børnerådet at der finder nogen sammenblanding sted mellem relativt konkrete aktivitetsområder og mere grundlæggende kompetencer. Det går ikke at opstille arbejdet med personlige kompetencer som parallelt med arbejdet med æstetiske udtryk (dramatik, ler mm.) Det er størrelser på forskellige niveauer. Børnerådet ser arbejdet med såvel personlige som sociale kompetencer, som overordnede mål, der tillige vil være styrende for den måde arbejdet med mere konkrete temaer, natur, sprog osv. kan organiseres på. Vi anbefaler at man deler det i to kategorier.
- Vi ønsker tillige at tilføje temaer, som allerede i dag indgår i

tænkningen i de fleste dagtilbud og vil kunne genfindes i virksomhedsplaner og i praksis. Temaerne er:

- Børns indflydelse, som først og fremmest handler om at dagtilbuddene skal opstille mål, som beskriver hvordan de vil styrke børnenes indflydelse, jf. Børnekonventionens artikel 12. Dels for at sikre respekt om børns rettigheder dels som led i forpligtelsen til at opdrage til demokrati, jf. også Servicelovens formålsparagraf.
- Normer og værdier, som knytter sig til kulturbegrebet, og som i et dannelsesøjemed er centrale temaer, ikke mindst i en epoke, hvor debatten om værdier er i vækst, som følge af at mange traditioner om opdragelse er forsvundet.
- Kultur, forstået som kulturel dannelse. Dansk kultur, andre kulturer, kulturel tolerance. Men også fokus på gamle traditioner, børnefolklore, kendskab til konkrete kulturelle udtryk, teater, musik osv.
- Krop og sundhed, som både handler om at introducere børn til sund levevis i bred forstand, og til at tage ansvar for egen krop, herunder at lære at beskytte sig, bevare sin integritet.

Endelig er det Børnerådets opfattelse at arbejdet med læreplaner skal omfattes af en art løbende evaluering. En evaluering som primært gennem vurdering kan fokusere betydningen af at arbejde med læreplaner i.f.t. børnenes trivsel og livskvalitet og deres udvikling. Men i og med læreplaner især har forebyggelse af negativ social arv som mål, er det afgørende at "effektmålinger" løbende afdækker værdien af den gode læreplan for de udsatte eller sårbare børn. Arbejdet med metoder for evaluering bør gøres til genstand for en selvstændig diskussion og udviklingsarbejde. Børnerådet skal samtidig afvise at pædagogiske læreplaner fokuserer det individuelle barn så stærkt at det følges op med forslag om egentlige trinmål, som vi kender det fra Folkeskolen og individuelle tests.

Derudover skal Børnerådet pege på at den økonomiske ramme som lovforslaget lægger op til, synes helt utilstrækkelig og blot udgør årligt ca. 5% af de ressourcer der de seneste år er fjernet fra dagtilbuddene, gennem nedskæringer i kommunerne. Når dertil lægges at midlerne også skal anvendes på dagplejen og til at styrke forvaltningens tilsyn mm., kan økonomien i sig selv føre til at implementeringen får vanskeligheder. Det vil under alle omstændigheder styrke tendensen til at ressourcer flyttes fra tid til børnene, til tid til møder og skriftlige opgaver. Dvs. en udvikling som alle har beklaget.

Afslutningsvist skal Børnerådet blot tilkendegive at vi ser frem til at et egentligt lovforslag følges op med konkrete planer for efteruddannelse

af det pædagogiske personale, og en reform af pædagoguddannelsen, som anført.

Med venlig hilsen
Klaus Wilmann
formand for Børnerådet